

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö STM130:00/2019

Lausunto valtioneuvoston asetusluonnoksesta valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen annetun valtioneuvoston asetuksen (1552/2016) muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa asetusluonnoksesta valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen annetun valtioneuvoston asetuksen (1552/2016), jäljempänä asetus, muuttamisesta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (jäljempänä tarkastusvirasto) kiittää mahdollisuudesta kommentoida asetusluonnosta.

1. Ehdotetun asetusmuutoksen tavoitteista

Keskeisimmät ehdotetut muutokset liittyvät hakumenettelyn prosessin yksinkertaistamiseen investointi- ja hankeavustuksissa mahdollistamalla avustuksen hakeminen ja myöntäminen kerralla useammalla vuodelle sekä tilintarkastajan raportin rajan nostoon, jolla tavoitellaan järjestöjen hallinnollisen ja taloudellisen taakan keventämistä jonkin verran.

Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää ehdotuksen keskeisten muutosehdotusten tavoitteita hakumenettelyn prosessin yksinkertaistamisesta ja hakijoina olevien järjestöjen hallinnollisen taakan keventämisestä kannatettavina.

2. Tuleviin vuosiin kohdistuvat ehdolliset avustuspäätökset

Ehdotuksen keskeisin uudistus sisältyy 6 § ja 7 §:ään ehdotettuihin muutoksiin. 6 §:stä poistettaisiin maininta, että avustusta tulee hakea vuosittain. Siihen myös lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan useammalle vuodelle jaksottuvaa investointi- ja hankeavustusta voidaan hakea samalla kerralla. 7 §:ään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaa yhdellä hakumenettelyllä useammalle vuodelle myönnettävissä investointi- tai hankeavustuksissa voidaan tehdä tulevien vuosien osalta ehdollinen päätös edellyttäen, että valtion talousarvion momentille 33.90.50 myönnetään tarvittavat määrärahat kyseiselle avustusvuodelle. Myös 9 §:ään ja ja 15 §:n 2 momenttiin ehdotetut teknisluontoiset muutokset on tarkoitettu sovittamaan nämä pykälät yhteen 6 ja 7 §:ään sisältyvään muutokseen.

Tarkastusvirasto haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu muutos suosisi vanhoja useampivuotisia avustuksia suhteessa uusiin ja yksivuotisiin avustuksiin sellaisessa tilanteessa, joissa veikkausvoittovaroista talousarvion momentille 33.90.50 tuleva rahoitus odottamatta vähenisi. Tällöin

vanhat jo aikaisempina vuosina myönnetyt avustukset olisivat suojassa jäljelle jäävän rahoituksen puitteissa ja avustusten väheneminen kohdistuisi sitä raskaampana uusiin ja yksivuotisiin avustuksiin. Jatkovalmistelussa tulee pohtia, onko tämä tarkoituksenmukaista.

3. Takaraja maksatuksen hakemiselle

Asetuksen 15 §:ään ehdotetaan uutta 5 momenttia. Oikeus saada maksatus myönnetystä avustuksesta raukeaa sen mukaan, jos avustuksen saaja ei ole esittänyt avustuksen maksamista varten tarvittavaa hyväksyttävää selvitystä avustuksen käyttövuotta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä, 4 momentin erityisen määräajan kuluessa tai avustuksen saajan hakemuksen johdosta pidennetyn käyttöajan kuluessa.

Tarkastusvirasto kannattaa ehdotusta, koska se selkeyttää maksatusjärjestelmää ja helpottaa myös varojen käytön valvontaa.

4. Tilintarkastajan raportin vaatimuksen rajan mukaisen avustuksen käytön nostaminen 100 000 eurosta 200 000 euroon

Asetuksen nyt voimassa olevan 17 §:n 3 momentin mukaan, jos avustuksia on käytetty yksittäiseen avustuskohteeseen tilikauden aikana vähintään 100 000 euroa, on avustuksen saajan lisäksi toimitettava tilintarkastajan raportti avustusten käytöstä tilikauden aikana, ellei avustuspäätöksestä muuta johdu. Ehdotuksessa asetuksen muuttamisesta tämä raja nousisi 200 000 euroon.

Tarkastusvirasto toteaa, että ehdotettu muutos merkitsee heikennystä niiden valtion avustusten valvonnan kokonaistason, joita asetus koskee. Nyt ehdotetulla muutoksella tilintarkastajien raporttien peitto laskee esityksen mukaan 55 % avustuksien kokonaisuomäärästä, joten jatkossa noin 162 m€ määrästä avustuksia jää tilintarkastajien raporttien peiton ulkopuolelle. Nykyisellä 100 000 euron rajalla tilintarkastajien raporttien peitto on ollut 90 % kokonaisavustussummasta ja sen ulkopuolelle on jäänyt avustuksia vain noin 36 m€ osalta. Ehdotuksen toteutuessa valvontajärjestelyn piiristä poistuisi siis noin 130 m€ edestä avustuksia nykyiseen verrattuna.

Vaatus tilintarkastajan raportista tietyn tilikausikohtaisen avustuksen käytön tason ylittäneiltä avustuksensaajilta on ollut osa sitä keinovalikoimaa, jolla valtionapuviranomainen on toteuttanut valtionavustuslain 15 §:n mukaista valvontatehtäväänsä. Jos tilintarkastajan raportin vaatiminen niiltä avustuksensaajilta, joiden avustuksen käyttö tilikaudessa jää 100 000 ja 200 000 euron välille, katsotaan epätarkoituksenmukaiseksi valvontakeinoksi, tulisi tältä osin heikkenevä valvonta kompensoida jollakin muulla tarkoituksenmukaisemmaksi katsotulla valvontakeinolla, esimerkiksi valtionapuviranomaisen omilla valvontakäynneillä tämän kokoluokan avustuksensaajien luona, jolloin valvonnan kokonaistaso ei heikkenisi.

Lisäksi tarkastusvirasto ehdottaa, että nyt kun asetuksen 17 §:n 3 momenttia ollaan joka tapauksessa uudistamassa, voitaisiin samalla muutenkin arvioida sen sisällön ja sanamuodon tarkoituksenmukaisuutta. Momentin nykyisen sanamuodon mukaan velvollisuus toimittaa tilintarkastajan raportti avustuksen käytöstä on sidottu tietyn euromäärän ylittymiseen yksittäiseen avustuskohteeseen kohdistuvassa käytössä tilikauden aikana. Myös ehdotuksessa asetuksen muuttamisesta tämä periaate säilyisi. Vain euromäärä muuttuisi. Raportin toimittamisvelvollisuuden ollessa sidottu avustuksen käytön mää-

rään yksittäiseen avustuskohteeseen tilikauden aikana tiedetään vasta tilikauden päätyttyä varmuudella, keiden avustuksensaajien osalta käyttö ylitti rajan ja velvollisuus toimittaa raportti syntyi. Tarkastusvirasto ehdottaa harkittavaksi asetuksen jakovalmistelun yhteydessä, olisiko tarkoituksenmukaisempaa sitoa raportin toimittamisvelvollisuuden raja esimerkiksi yksittäiseen avustuskohteeseen myönnettyjen avustusten määrään, jolloin jo myöntämisen jälkeen tiedettäisiin keitä avustuksensaajia se koskee. Tämä voisi olla käytännöllistä esimerkiksi valvonnan suunnittelun kannalta.

Jaakko Eskola
tilintarkastuspäällikkö

Kaj von Hertzen
johtava lainsäädäntöasiantuntija